

הקיסר מנליק והאיטלקים

לימוד ההיסטוריה הוא הרופא הטוב ביותר לרוח חולה! – ליבי

בידה מרים איג'ו רטה

הקיסר מנליק השני

אתיופיה נופה בהיסטוריה מפוארת המתרכזת על פני יותר מחמישה אלפי שנה, מחזקת את מעמדה כאחת מהמדינות המוערכות ביותר בעולם. כפי שנאמר על ידי מאני ביצירתו הספרותית, אתיופיה תפקח מעמד מובהק בין ארבעת המעצמות הגדולות במהלך המאה השישית. לאורך הזמן הארוך הזה, אבותינו השאירו לנו נחלת בלתי יקרה. בין התורשה היקרה הזו, תלי אקסום, הכנסיות החצובות מסלע בליבלה, והטירות הגדולות של גונדר מופיעים במקום נכבד כסמלים נצחיים של מורשתנו התרבותית. לאורך הדורות, אתיופיה התמודדה עם מספר רב של התנגשויות פנימיות והתנגשויות חיצוניות, אף על פי שלעיתים קרובות בעלות מחיר גבוה של אובדן מקומות היסטוריים משמעותיים וחיי אדם לא מוניים. למרות האתגרים המרתקים הללו, מאהות השמונה-עשרה והתשע-עשרה סימנו תקופה מכריעה בהיסטוריה של המדינה שלנו, המאופיינת בתקופת עליה של שרים אזוריים שנקראו בפופולרית "תקופת הנסיכים" או "זמני מספנט". תקופה זו תיארה את רדיפתה של אירופה אחרי שליטה באפריקה, המוכרת כדיוקוף אפריקה, בעקבות פרשותיה ליבשתנו.

במהלך אותה תקופה, קסה היילו, אשר בהמשך עלה לכס הממלכה, הציג נחישות עקבית לאיחוד האומה שחוויתה ירידה בשלטון בשל חוסר יעוץ של כמה מנסיכיה. הקיסר תאודורוס הוביל מערכות צבאיות נגד המנהיגים האזוריים הללו, שבילה אותם כולם ופעל כך לפריצת הדרך לאיחוד מחדש של אתיופיה. באופן משכנע, הקיסר, שלא חווה כשלון באף אחת ממאבקיו הצבאיים בחר לקחת את חייו בידיו בתוך חומות המבצר מקדלה, במקום להתפשר לפני צבא בריטניה שפרצה לאתיופיה עם כוונתה, לשחרר אסירים ולהחזיר למדינותיהם. הקיסר חיבק את האמונה כי התפיסה והובלתו לבריטניה תביאנה כלמה על מולדתו, ולכן פעל להשתמש באקדחו לסיים את חייו בעצמו, מנפט בתחושת כבוד.

קיסר תאודרוס השני

בעוד שהקיסר תאודרוס לא הגיע לראות את פירותיו של יגיעו, יורשיו המשיכו בהצלחה את עבודת האיחוד. הקיסר יוחנן הרביעי שהלך בעקבות תאודרוס, שלט בתקופה שבה מנליק משלט על מחוז שואה וטקלה הימנוט מושל בג'וג'אם. שני מלכי המחוזות הזהירו את הקיסר יוחנן כמלך המובהק. עם זאת, הרשומות ההיסטוריות מספקות כי יתרונות אלה התעסקו ישירות עם ממשלות זרות.

במהלך זיקוף אפריקה, איטליה הקימה מיקום בראשיתו לאורך חופי בהרה נגאש של הים האדום, אשר בהמשך קראו אריתריאה עם זאת, איטליה מצאה את הקיסר יוחנן כמחסום לשאיפותיה התוססות והאמינה כי ייבון יחסים חיוביים עם מלך מנליק ומלך תקלה הימנוט ישרת את תועלתם בצורה יותר טובה. המטרה העיקרית של היחסים הללו הייתה להבטיח את תמיכתם של שני הקיסרים הללו כאשר איטליה השיקה את מבצעה נגד הקיסר יוחנן. בעוד זאת נובעת מהן המוטיבציה העיקרית, ב־21 במאי ביקר פטרו אנטוני את מלך מנליק. במהלך הביקור הזה, הם דנו בעניינים הנוגעים למיסיו של סחורות מייבאות דרך נמל 1883 אסב ולנוכחותם של תושבים איטלקים בשואה. כמו כן, הגיעו להם להסכמים שונים. בנוסף, המלך חתם על מסמכים נוספים המעניקים לו אפשרות לרכוש נשק, אשר כוונתו הייתה להשתמש בו במערכות נגד הקיסר יוחנן. האיטלקים החזיקו באמונתם שמלך מנליק יתקוף בסופו של דבר את הקיסר יוחנן, ובהתאם העניקו לו נשק נוסף והעבירו לו תמיכה פיננסית נוספת כדי לחזק את צבאו. מיד לאחר שהביע הקיסר יוחנן את עצבו העמוק עם הממשלה הבריטית, במיוחד באור הכישלון שלה לקיים את ההבטחות שלה והחלטה שלה להעניק את נמל מיצ'יווה לאיטלים במקום להחזירה לאתיופיה, מלך מנליק קרא מיד לאנטוני כדי לפרט את העניין. עם זאת, המלך מצא את ההסבר לא משכנע, ומאז הוא חש לחשדות עמוקות לעבר שני אנטוני והממשלה האיטלקית.

באפריל של 1889, במהלך ביקורו של מלך מנליק ואטג'ה תאיטו בווצ'אלה, הודיעו להם על פטירתו של הקיסר יוחנן במערכת מטמה. כפי שהתרחש, אנטוני, שהוזמן להעביר אמצעי לחימה נוספים למלך מנליק באנטוטו, לא יכל לשאת את העיכוב עד שהמלך יחזור, ולכן נסע לווצ'אלה כדי לפגוש אותו שם. קצבנותו נבעה מצורך דחוף לחתום על מסמך שהוכן בקפיזה על ידי ממשלת איטליה. מסמך זה, המכיל 20 סעיפים, נחתם על ידי מלך מנליק, ואנטוני הוסיף את החתימה בשמו של מלך אומברטו. מסמך זה נקרא "החווה של ווצ'אלה", לפי שם המקום שבו הושם. בכל זאת, הסעיף ה-17 בגרסת האמהרית ציין, "מלך אתיופיה, בעת עסקים עם ממשלות אירופאיות, עשוי לבקש את עזרת ממשלת איטליה", בעוד שהגרסה האיטלקית הציינה, "מלך אתיופיה, בעת ניהול עסקים עם ממשלות אירופאיות, חייב להשתמש במשרד הממשלה האיטלקי". סעיף זה בעל תוקף ייחודי ובסופו של דבר הוא שימש כמנורת הדלק למלחמת עזווה שפרצה מספר שנים לאחר מכן.

המלך מנליק שלח את ראש המקוננים מקון וולדה מיכאל לאיטליה עם מטרה נכבדה של השתתפותו באישור הסכם ווצ'לה בגיעתו המכובדת לארמון וניציה, לפני אישור רשמי, הוצג מסמך נוסף לחתימתו, הקובע כי "השלטון הטריטוריאלי האיטלקי

באריתריאה יכלול את האזורים בהם חנה הצבא האיטלקי ב-1 באוקטובר 1889. "רק מספר ימים לפני כן, פנו כוחות צבא איטליה למחוז תגראי, ובכך תפסו את הטריטוריות האלו בשל עסקתם הארוכה של כוחותיו של ראש מנגשה במלחמה רגישה, מה שהוביל לביטחון לא סביר שלהם. לאחר אישור ההסכם, מגוון עיתונים דיו דיו במאמרים שהגיעו תחת כותרת "אתיופיה היא כעת קולוניה של איטליה". ב-11 באוקטובר שנת 1889, ראש הממשלה האיטלקי, מר קריספי, העביר את התפתחות המשמעותית הזו לארצות הברית ולקונסורציום של שנים עשר מדינות אירופיות.

בעוד חודש סתיו לאחר מינויו, נסע למסע בדרכו לתגראי עם מטרה לכבוש את ראש מנגשה וראש אלוה. בגעתו, התבשר על הכיבוש הצבאי של הערים המעבר למסגרת של החוזה של ווצ'לה. לפתעו, כוחות האיטלקים בפקודתו של הגנרל אוררו, תפסו את אדווה ואקסום ב-29 בינואר בשנת 1890. ב-23 בפברואר, קיסר מנליק נסע למקללה ושלח שליח לגנרל אוררו, בוקש בו הסבר לכיבוש שתי הערים הללו. התשובה של הגנרל אוררו טענה כי המניע היה הומניטרי, בשביל שהם נכנסו לערים כדי לספק מזון לאוכלוסייה הסובלת מרעב, במקום להרחיב את הטריטוריה, מניע כיבוש קולוניאלי טיפוסי.

כאשר הקיסר מנליק עדיין היה בתגראי, ראש המקוננים, שנסע לרומא כדי להשתתף באישור ההסכם של ווצ'לה, חזר לאתיופיה עמוס בנשק. הוא נפגש עם הקיסר והודיע לו על החדשות המבלבלות שחתם בשוגג על מסמך נוסף, הקובע כי הטריטוריה האיטלקית תכלול את האזורים שבהם נמצא הצבא האיטלקי עד ה-1 באוקטובר. נוסף על כך, הקיסר מנליק קיבל דיווחים ממקורות מקומיים החושפים כי האיטלקים פרצו את הגבולות שנקבעו בהסכם של ווצ'לה מוזמנים לפני התאריך המצויין והתפשו את הטריטוריות האלו. במרוצת הזמן הזה, למרות שמנליק הבין כי ממשלת איטליה הביאה ברמה את ראש מקוננים, הוא נתן פקודה לכוחות האיטלקים לעזוב את הערים שנתפשו. לאחר מכן, האיטלקים נסוגו ממקללה ואקסום, אך החזיקו מעמדם, במקומות שנתפשו ב-1 באוקטובר. הקיסר מנליק חזר לעיר הבירה שלו ושיב על משא ומתן על ענייני הגבול. במהלך זמן זה המדינות של בריטניה הגדולה וגרמניה, אליהם מנליק שלח מכתב בידו להכרזה על עליונותו לכס הממלכתי של אתיופיה, הגיבו בטענה כי, בהתאם להסכם של ווצ'לה, המעשים הרשמיים שלהם על ידי ממשלת איטליה צריכים להתנהל. התגוננות זו הכעיסה את הקיסר עוד יותר. הקיסר מנליק קרא לסלימביני, שהחליף את אנטונלי, כדי להבהיר את סעיף 17 של ההסכם. נראה כי קיימו הבדלים בין הגרסאות האמהרית והאיטלקית של המסמך. באופן פשוט וברור, העביר הקיסר מנליק אל סלימביני כי האדמה הזו הייתה שייכת לו באופן חד משמעי ואינה שייכת לשום רשות אחרת; אי אפשר לקחת אותה ממנו. בספטמבר 1890, שלח מכתב לממשלה האיטלקית בבקשה לתיקון של ההסכם.

הממשלה האיטלקית זיהתה הטייה לא טובה בהסכם ושלחה את אנטונלי בחזרה לאתיופיה לצורך פתרון המחלוקת. אנטונלי הגיע לבירת אתיופיה ב-17 לדצמבר שנת 1890 והודיע לקיסר כי איטליה אינה יכולה לקבל את הטענה כי הסעיף ה-17 פגום. בתגובה לטענתו של אנטונלי על גאון וגאוותה של איטליה, התערבה אטג'ה תאיטו וציניה, "הודענו לממשלות האירופאיות את הנסיגה האמהרית של הסעיף שאתה מתייחס אליו. כפי שאתה מקיים את גאון ורצונותיך לקולוניזציה, כך גם אנו עקובים אחרי החלטותינו לשמירה על הכבוד שלנו. רצונך לקולוניזציה שלנו יישאר בלתי ממומש." אנטונלי הציע לשמור על ההסכם של ווצ'לה לשלוש שנים הנותרות ממנו, אך הקיסר מנליק הגיב כי יש צורך בשיפורים ושהוא לא יכול לעמוד במשך שלושה ימים, כמה זמן יותר לא לדבר על שלוש שנים.

האטג'ה תאיטו והקיסר מנליק

יש לה "שֶׁט" אנטונולי התעקש, מקיף בהפסקת הווכחות ובבקשה לתיקון הסעיף לאחר שתקפה ההסכמה. המילה האמהרית "משמעות כפולה, והיא מציינת "לעזוב", ובמבוסס על כך, התרגם האדון יוסף את ההצהרה כ"הסעיף ה-17 ישומט ולא יוזכר יותר לאחר הארכה של התרגום, הוסיף הקיסר מנליק, "בכל זאת, אני אומר זאת כל הזמן והוא רצה שהסעיף ה-17 יישאר בחוץ והתעקש להמשיך כך. הקיסר ואנטונולי היו מרוצים מהתרגום הזה, וההסכם העל-פי עקרונות השיחה שלהם נרשם באמהרית עם ההצהרה, "הסעיף ה-17 הוסר". נוצרו שתי עותקים, אחד ניתן לאנטונולי והשני נשמר בארכיון הארמון. למחרת, אנטונולי הפריע לתרגום האמהרית לאיטלקית, וגילה את המשמעות האמיתית של ההצהרה. הוא הופתע והתרגז מהתרגום וביקר בארמון כדי לדעת למה הוסר הסעיף ה-17. הקיסר הגיב, מסביר כי כתוב על פי הדיון והעדפתו של אנטונולי. כשהוויכוח צפוי להיתפשט, הציע אנטונולי להתייחס לגרסה הצרפתית של ההסכם. אך האטג'ה תאיטו הצביעה, "אנחנו יודעים רק אמהרית, לא הצרפתית שלך. אתה מבין את השפה שלנו, ואתה יכול לבדוק את הגרסה האמהרית." בעצב של אנטונולי, קרע את ההסכם החדש והכריז כי ממשלת איטליה תחייב אותו בכוח צבאי.

האטג'ה תאיטו, עם חייוך מזויף, ניסחה, "אה, כבר תבהל ותביא את זה להתרחש בשבוע הבא. אנחנו לא פוחדים מאף אחד תמשיך ותממש את ההתפארות שלך. אנו נדחוף את התוקף. אל תעלב שאין פה מי שמתיירא ללכת יחף על דרך החצץ ולהגן על ארצו בחזון גבור וחזה מובס. תבע לך לפני שיהיה מאוחר ותממש את התפקיד שלך בזמן שלך. אנחנו נחכה לך שם. אני אישה". ואני נואשת ממלחמה, אך אני רוצה לפגוש את יוצרי יותר מאשר לקבל חוזה כה נוראי.

בשנת הרביעית לאישור ההסכם של ווצ'לה, הודיע הקיסר מנליק לממשלות האירופיות במכתב מתאריך פברואר 1893 כי הוא ביטל את הסכם ווצ'לה. בדצמבר 1893, ברגע השיבוש שלו כראש הממשלה, מינה קריספי את אנטונולי למזכיר החוץ ואת הגנרל בריטיארי למושל אריתריאה. לסופה של שנת 1894, הוביל גנרל בריטיארי את צבאו לעומק תגראי ותפש ערים. בקיץ של שנת כאשר בריטיארי הלך לרומא לחופשה, הוזמן לפרלמנט כדי לעדכן. לפני שהוא נתן נאום, החברים נתנו לו עוגנה בעמידה, 1895 עם מחיאות כף. המלך אומברטו קרא לו הגנרל המנצח בריטיארי. הוא העריך ושבח אותו על התקדמות שעשה והוכיח את העליונות האזרחית על העם האחורה. במהלך נאומו, הגנרל בריטיארי הזכיר כי יתרחש מלחמה באוקטובר. הצבא המתקדם שלנו בגודל של 10,000 חיילים יכבוש בקלות את הצבא האתיופי של 20-30 אלף חיילים לא מאומנים ואמר בגאווה כי הוא יביא את הקיסר האתיופי בכלוב לרומא. לאחר ששמעו את נאום הגנרל, הפרלמנט, שהתשכר ביומנם של מיכור קולוניה והרחבה, אישר תקציב לגיוס עוד 1000 חיילים כדי לממש את שאיפותיו. ב-26 בספטמבר 1895, חזר הגנרל בריטיארי למציווה.

הקיסר מנליק, לאחר שהודיע לממשלות האירופיות על הביטול של ההסכם של ווצ'לה, הוציא קריאה לתושבי תגראי לקום ולהדיח את התוקפים הזרים. הגנרל בריטיארי, בראש צבא עצום בכוח של 25,000 חיילים, חדר עמוק לתגראי, קדימה מהר ותפס את מקלה, אדיגרט ואדווה עד ל-9 באוקטובר 1895. לאחר מכן, החיילים האיטלקים קיבלו שליטה על הר האמבלגה והתחילו מאמצי מבנה, ועל מקור פקיד הכוחות הפקידליים הסמוך. צבא המנוצח של ראש מנגשה נסוג מתגראי לזולו, שם התאכסן עם ראש מיכאל עד שהגיע צבא אתיופיה.

הקיסר החכם מנליק הבין את הסכנה הקרובה עם איטליה לאחר ביטול ההסכם של ווצ'לה; הכין את צבאו בתשומת לב והשיג נשק מרוסיה וצרפת דרך ג'יבוטי. בשנת 1895, הקיסר מנליק ייבא בהצלחה בין 70,000 ל-100,000 נשקים מודרניים יחד עם מעל 5 מיליון כדורים.

הכרזת מוביליזציה לאומית

ב-17 לספטמבר 1895, נקרא כבודו של הקיסר מנליק לקראתו את כל העוזרים והמושלים להתכנס באנטונולי לדיונים בנוגע לפריצת האיטלקים. במהלך הדיונים, הוא אישר כי משאבי המדינה יישאבו כדי להדיח את התוקפים האירופים. הוגדר כי כל מנהיגים אזוריים חייבים לאסוף את כוחותיהם ולצעוד לתיאטרון הקונפליקט. לכן, בתאריך שנזכר, הוכרז על התקרבות התקיפה. באמצעות קולות התוף האתיופי הגדול, הנשמעים מזריחה עד שקיעה במבנה הארמון.

הכרזה

עד כה, בטובותו של הקונה עולם, שנתן לי ההזדמנות לצמוח על ידי הכיבוש של יריבים והרחבת ריבונות השטחים שלי" ממלכתנו, אני מוצא את עצמי בעל ריבונות בזכות הפרובידנציה האלוהית. לכן, אם אפגש את סופי, לא אתאבל, כי הנהות היא גורל כל האנושות. ברגע זה, חשוב לציין כי מעולם לא נעזבתי על ידי הקונה עולם, ויש לי אמונה נאמנה שתמיכתו תישאר בתוך כך."

ברגע זה, יריב, שמתכנן לשודד את מולדתנו ולשנות את אמונתנו, חדר את גבולותינו הקדושים שניתנו לנו על ידי הפרובידנציה למרות ההפסדים המשמעותיים במקרקעות ובמצורת החקלאים שלנו, שמרתי על שקט וסבלנות. עם זאת, האויב המשיך לחפור "עמוק יותר ויותר בקרקע כמו חולדה"

עכשיו, בעזרת הפרובידנציה האלוהית, אני לא אמות לגוינו. אזרחי היקרים, מעולם לא חטפתי אותכם בכוונה, וגם אתם לא" חטפתם אותי. התאגדו למעני, אלה מכם הנועדים בחרון ובהחלטה; ולא לה שחסרים בגאון זה, אני מתחנן לכם, בשם רעיותיכם ובשם אמונתכם, לתמוך בי בתפילותיכם. מקוה אני שתהיו מוכנים לקום על חובתכם במאבק הלאומי נגד היריב שלנו, כי אחרת "אני אכעס ולא ארחם; הנקמה תהיה מהירה. אני נשבע בשם של מריה - אין עליה שום עתר"

על פי ההכרזה, בין 75 ל-120 אלף חיילים צעדו לחזית המערכה מלווים על ידי מנהיגיהם. הקיסר מנליק, האימפרטורית טאיוטו ומנהיגים נוספים עם חייליהם נסעו לוורילו והגיעו ב-28 באוקטובר 1895 לאחר 18 ימים. בנוסף לחיילים, אלפי חקלאים, נשים וילדים הצטרפו לצבא הצעידה

אמבלגה (התרחשות האירוע הראשוני ב-7 בדצמבר 1895)

שיא הכוחות האתיופים, בראשותם המפקדים הצבאיים המפורסמים ראס מקונן, ראס מנגשה סיום, וראס ולה ביטול, הגיע ראשון לתיאטרון המלחמה. שלושת גנרלים אלו, הנכבדים, בראש צבאותיהם המיוחדים, התקדמו לאזור טיגראי, והתקרבו למצודת אמבלגה, שם הקימו הכוחות האיטלקיים את מבצריהם. אך לאחר בדיקה מפורטת של המבצרים האיטלקיים שבראש הר אמבלגה, הגיעו הגנרלים המנוסים הללו למסקנה כי הטראין מטיל פועל על האיטלקים, וגורם להם להיות מכוער ביותר. לכן, הם נטשו את הרעיון להתקיפה ובמקום זה המשיכו לעבר אדיגרט ומקלה, שם שוכנים כוחות איטלקיים נוספים. בכל זאת, הפך סיבוב הגורל להביא לפגישה בלתי צפויה כאשר מחטף של 1200 חיילי אתיופים בפיקודו של פיתאוורי גביהו חצה את אותו אזור. הם תקפו משימת ריגול איטלקית ופתאום התחילו להתפרע, מגררים את כוחות האיטלקים למבצריהם. האתיופים רדפו את האיטלקים הנמלטים באור עקבי, והקרב התקדם מהר מאוד. למרות הפקודות מהגנרלים לפיתאוורי גביהו להפסיק את ההתקפות ולקבוצ, פקודותיהם נפלו על אוזני עיוורים

כוחותיו של פיתאוורי גביהו עלו אל ההר, והקרב האלים היה נמשך. המצב התמקד מעבר לשליטה, ולגנרלים לא נותרה אלטרנטיבה אלא להצטרף לקרב. למרות שהאיטלקים נהנו ממעמד יתר, הם גרמו להפסדים משמעותיים לצבא האתיופי, אך הגלים הבלתי מתפשטים של חיילי אתיופיה העולים להר הפקידו דאגה חמורה לטוויילי, מפקד צבא האיטלקי. טוויילי שלח בדחיפות, קריאה לארמונדי לחיזוקים. ארמונדי, לפיכך, העביר את הבקשה לג'נרל בריטיירי, ודרש אישור לשליחת כוחות נוספים. בריטיירי מכיוון שידר את ארמונדי לא לשלוח כל חיזוק, אלא להורות לטוויילי להתקשר בהדרגה ולהפסיק את מבצרו. בכל זאת, מסר המפתח הזה לא הגיע לטוויילי לא ידוע מהסיבה. הוא נשאר בעל תקווה, מאמין כי חיזוקים בדרך, והמשיך להתעמת עם האתיופים בכוח מלא. לאחר שש שעות של קרב אלים, נפלו כ-2000 חיילים איטלקים, כולל מפקדם טוויילי; דגל אתיופי נפתח בהצלחה על ראש ההר אמבלגה בשעה 4:30 אחר הצהריים. החיילים האיטלקים הניצולים, בבריחה ונאבקים בפיגוע, נרדפו באימה על ידי כוחות האתיופים ונפלו בקרבם. אלה שהצליחו לברוח מהקרב האינטנסיבי ומהרדף הלא מתפשר הצטרפו לכוחותיו של ארמונדי הכוחות האתיופים המשיכו את הרדף אחרי אלה שהצליחו לברוח מהסערה, מתגוררים אותם עד שהגיעו למחנה האיטלקי במקלה בבוקר היום הבא. שם הם הצטרפו לחיילים האיטלקים עמיתיהם. לצערנו, הקרב הבלתי צפוי, אף על פי שנכרך בידי האתיופים, גבה מכונן כבד, עם חיסרון של כ-3000 נפשות אתיופיות ביום זה

הפעולות הגבוריות והאישיות של פיתאורי גביהו במלחמת אמבלגה רווית לו זיכרון נצחי. לאחר הניצחון, החיילים הכירו וכיבדו אותו על ידי הענקת הכינוי "גובז איהו", אשר מתרגם ל-"ראיתי איש אמיץ" באנגלית. לעומת זאת, ראש מקונן וראש מנגשה ביטעו את כעסם, מחשים את פיתאורי גביהו אחראי להתחלת קונפליקט שאינו מתוכנן שהביא לאובדן של מספר רב של נפשות אתיופיות. אמנם קיסר מנליק מצא נחמה בניצחון, הוא הורה לצייר את פיתאורי גביהו למשך שלושה שבועות כתוצאה מתוך הפרה שלו. אף על פי כן, קיסר מנליק, כמו כל השאר, המשיך להזכיר אותו כ-"גובז איהו" והעניק לו חיוך טוב לב.

הקיסר מנליק נתן צו לקבור בכבוד את כל הנפלים בקרב, כולל האיטלקים שנפלו. כאשר הוא הורה שאת הגופות של טוזילי יאספו משדה הקרב ויוקברו בטקס עם כבוד צבאי, אחיו של בהטה הגוס העלו טענה. הם ספרו כי כאשר אחיהם המת ניהל התקוממות ב-1894 ובסופו של דבר נהרג על ידי האיטלקים. זה היה טוזילי שהורה להשאיר את גופתו של אחיהם חשופה לפני ההיאנות לפיכך, הם ביקשו מהקיסר להחליט על ידי תורת הדמים כזו לטוזילי. עם זאת, הקיסר מנליק, המציג את נדיבותו האדיבה, העריך: כי האיטלקים נודעים באכזריות ובברבריות, האם נרצה להקלים את התנהגותם?" וציין כי טוזילי יקבל קבורה הוגנת"

הקרב על מקלה (המלחמה השנייה, 6-21 בינואר 1896)

הקרב על מקלה, שאירע בין ה-6 ל-12 בינואר 1896, סימן פרק משמעותי בהיסטוריה. הקרב השני, הנקרא בדרך כלל מצור מקלה, פתח במחוזות של עיר אתיופית זו. למרות שכוחות האיטלקים הנמצאים במקלה הקימו בצורה יציבה, הם הכירו בצורך לחזק את המקום כדי לעצור את הרדיפה הלא מתפשרת של צבא אתיופי שרדף אחרי כוחות האיטלקים שחיו פליטים מהשטח באמבלגה. כדי לחזק את מעמדם, הם נכנסו לפרטנות והנחיתו צעד מדויק בשתלת חפצים עץ חדים בערך 30 מטר מעבר לתילים, שלהם ושתפו בהם חוטי נחושת. עוד, פיזרו בקרבות שבורים של בקבוקי זכוכית, בהחלט ניתן לראות את זה כאמצעי בלתי רגיל אך אסטרטגי. המטרה העיקרית מאחורי האמצעים ההגנתיים הללו הייתה להפריע להתקדמותם של כוחות האתיופים, שלעיתים היו חשופים ללא נעליים. באמצעות האטת ההתקדמות אל התילים, יחסי כוחות האיטלקים יכלו להשיג זמן יקר לזרוק ירי מדויק על פוקדיהם המתקרבים, מונעים מהם לקרוב במהירות.

הכוחות האתיופים, שטעמו נצחון ראשוני באמבלגה, התקדמו אל לב התגראי. באותו זמן, האיטלקים החזיקו במעמדיהם כאשר המתינו להגעת צבא האתיופים. בינתיים, מלך תקלה הימנות, יחד עם קבוצתו של 5000 חיילים, הצטרפו לכוחותיו של הקיסר מנליק ב-24 בדצמבר, מה שיצר חיזה מעכבת עבור האיטלקים. הדילמה הזו נבעה מהיחסים האימתניים שהאיטלקים פיתחו בעבר עם מלך תקלה הימנות, המאופיינים בתמורת מתנות רבות. מידע שנאסף ממקורות שלהם הראה כי מלך תקלה הימנות מחזיק בתלונות נגד הקיסר מנליק ונגד התגראים, שעלולות להוביל אותו לקבלת הגישה של נייטרליות או אפילו להתקוממות נגד הקיסר. לא ידוע לאיטלקים, אך ממקורותיהם המודעים התערבו כמרגלים כפולים והפיצו מידע שגוי במכוון. נוסף לכאב הראש שלהם, האיטלקים חתמו ברית עם נציג אוסה לתקוממות בצבא האתיופי מכיוון אחר. אולם, התוכנית הזו נכשלה כשכוחותיהם, הוקפצו על ידי ראס וולדה ג'ורג'יס, ראס תסמה נדב ועזאג'ה וולדה צדק, לפני שיכלו להפעיל את התכנון. הלוחמים האוסאיים שלא היו מוכנים לעמוד מול הגנרלים הנסומים אלו, ברחו וחיפשו מקלט בשטחים רחוקים. למרות האכזבה הראשונית שלהם מאי הקבלת העזרה הצפויה, האיטלקים נשארו בביטחון שהאוכלוסיות האזרחיות, שהם ראו כקדמה, לא יכולות לנצח כוח אירופי מצוייד בנשק מודרני.

מלך תקלה הימנות

התחלת קרב מקלה התרחשה ב-27 בדצמבר 1895. ככוחות היבשה והפרשים האתיופיים התקדמו באופן מתודי לעבר המגנים, ניהול את מנעולי העץ החדים והחוט המוצפן, חיילי האיטלקים התחילו לירות מצולב ארטילרי ממרחק משמעותי. למרות האתגר הגדול שבחילוף המגנים, האתיופיים התקדמו באומץ, אף על פי שהם השתפלו לתוך התקפה כמו עלים ברוח. לכן, החדירות באש נהגתה כחובה. חיילים תחת פיקודם של ראס מקונן, ראס מנגשה וראס ולה, שחננו בקרבה למקלה, שלחו מסר לאיטלקים הצעה לויתור על המגנים בתמורה למעבר בטוח. ב-5 בינואר 1896, ראס מקונן כתב מכתב לגליאנו, המפקח על כוחות האיטלקים באנדה איהוס. "לא התחלתי פעולות נגד מגנים קטנים אלה. מספרנו חזק, ואנו לא מרודדים על ידי כלי נשק שלכם. תזכור את אמבאלגה ואת הפתרון של טוזילי. זה ברוחך הטוב להסגיר את המגנים ולעזוב למצויהם בשלום." אך האיטלקים, במקום להסכים להצעה, בחרו לסמוך על המגנים והאמצעים שלהם, בחרו לשמור על מעמדם

הקרב במקלה החל ב-27 בדצמבר 1895. ככוחות היבשה האתיופיים, מלווים בפרשים, התקדמו בהדרגה לעבר המגנה, מתגברים על מחסות העץ החזקים והחוט המוצפן, חיילי האיטלקים השיקו רסיסי ארטילריה ממרחק משמעותי. למרות התמוטטות המגנה הנראית כלא ניתנת לכבידה, האתיופיים התקדמו באומץ, עומדים בהתקפה באומץ. אך הם נפלו כעלים ברוח, כשנכנעו לירות הלא פוסקות. כתוצאה מכך, הייתה להם חובה להפסיק את ההתקפה

החיילים בפיקודו של ראס מקונן, ראס מנגשה, וראס ולה, שהתייצבו בקרבת מקלה, העבירו הודעה לאיטלקים, הציעו להנחית את המגנה בתמורה לעברה בביטחון. ב-5 בינואר שנת 1896, ראס מקונן כתב מכתב אל גליאנו, האיש שמנהל את הצבא האיטלקי בענדה איהוס. במכתבו, ראס מקונן ציין, "לא באתי להשליך מלחמה על המגור הזה, כוחותינו חזקים, ואנו לא פוחדים מהנשק שלך. זכור את אמבאלגה ואת הסיום של טוזילי. זה ברוחך הטובה להסגיר את המגור ולהפסיק למצפן במסואה בשלום." אך האיטלקים, במקום לקבל את ההצעה, בחרו להסתמך על המגנה והנשק, בחרו להישאר מחונקים

ראס מקונן

ביום למחרת, ה-6 בינואר 1896, הקים הקיסר מנליק, בראש צבאו החזק, התאחד עם שלושת הראסים המכובדים. היום הבא, ה-7 בינואר, סימן את חג הכריסמס האתיופי, כאשר האיטלקים חנו בענדה איהוס והתחילו לירות בעבר חיילי האתיופיים שבדרכם למרות ההבנה של הקיסר בכוח המגור, הוא נמנע מירי נקמה. בכל זאת, מול ההתקריות המתרחשות, הקיסר ציווה ליק מקואס אבט ובגירונד בלצה' להתקפה על המגור. לאורך כל היום, המנהיגים האלו וכוחותיהם התקפו את המגור במשימה ללא תועלת כתוצאה מכך, הם חיזקו את מעמדם מכותרת וכשהשחר פרץ ב-8 בינואר, הם זימם לתקיפה על המגור האיטלקי, מפתיעים את האיטלקים. מיוחד היה במיומנותו של ליק מקואס אבט כאשר הוא ירה בתוח הכנסיה שבה חנה המחנה האיטלקי, ולא רק שהוא הצליח לפגוע באחד התותחים שלהם. למרות מאמציו הבלתי פוסקים של 60,000 חיילים בפקודתו של ראס מקונן בין ה-8 ל-11 בינואר, המגור נשאר ללא פגיעה. במהלך ההתקריות האלו, נפגעו כ-500 אתיופיים, בעוד רק 6 איטלקים אבדו את חייהם, ו-9 נפצעו.

האימפרטורית טאיטו, בראותה את הפגיעות הרבות שנגרמו לחיילים במהלך התקפת המגור, חקרה בקפידה את המקום של באר המים והסביבה שלו. בראותה את אפשרות השגתו, היא מיד העבירה את המידע הזה לקיסר מנליק. הקיסר, בתורו, נתן לה רשות להמשיך, והוביל אותה לצוות לחייליה לתפוס את באר המים. בתחתית החושך, 900 חיילים ברמת מיומנות ובידיעה קלה תפסו בשליטה את המקור החיוני. האיטלקים, שהתעוררו בבוקר לאובדן באר המים, שהו להחזירו אך נתקלו בכישלון כאשר האתיופים עמדו בגבורה. האימפרטורית טאיטו, שגילתה כישור אסטרטגי, ודאה שהחיילים מקבלים ארוחות ומשקאות בכל לילה. כוחות האיטלקים, המתעקשים מתמיד, שהיו בטוחים במגורם, מצאו את עצמם מתמודדים עם קשיים. כתוצאה, הוטחו ריצונות מים מאז ועד היום. גליאנו, המפקד של המגור, שלח מיידיית מכתב אל ברטרי לעזרה, אך לא קיבל תגובה. החוסר בתגובה של ברטרי התפוצץ מחוסר רצון ואנרגיה לעזוב את מגורו באדיגרט ולהתמודד עם הקיסר מנליק. במקום זאת, הוא מסר את המשימה לפיאטרו פילטר למנהל ולקלוט את הכניסה של מגור מקלהלה לקיסר מנליק.

פייטרו פילטר הציג את עצמו לקיסר מנליק והסביר את פקידתו. לאחר דיון מורכב, ב-17 בינואר, הקיסר הכריז כי אם ממשלת איטליה מסכימה לביטול הסכם ווצ'אלה, תאושר לכוחות האיטלקיים המצורפים לעזוב. ב-19 בינואר, ברטרי העביר הודעה לקיסר דרך פייטרו פילטר, כי סכמות הסכם ווצ'אלה והסכם הגבול יחודשו מחדש, וגליאנו ייתן בפורטיפיקציה וינתק. הקיסר מנליק הודיע, לשליח כי "אנחנו לא ברברים אלא עוקבים אחר האמונה הנוצרית, שמצווה עלינו לאהוב את האויבים שלנו." ואז ציין כי הנוצרים בהקשר לאיטלקים, לא ישנו להרוג אותם אלא להתיר להם לעזוב. אף על פי כן, הקיסר הודיע לפייטרו כי אם הוא עדיין רוצה להילחם, הוא יכול לחכות איתם. ביום למחרת, ב-20 בינואר, לאחר שהאיטלקים הסכימו להיכנס ולספוג ממקור המים, נותר לבגרונד בלחה להרים את דגל אתיופיה על המבצר. ב-21 בינואר, התקבצו כוחות האתיופים בצדדים הימני והשמאלי, בעוד שחיילי האיטלקים עברו דרך המרכז, התקרעו לקיסר ועזבו לאדיגרט. עם זאת, נעצרו 10 חיילים איטלקים להמתנה להגעתו של נציג מהמחנה האיטלקי

דג'אזמך באלצ'ה אבה נפסו

בעקבות הכניסה של צבא איטליה לאדיגרט, נפקד הרס מזלקו והוא כבר עומד להמריא למקלה כדי להתעסק בדיון לגבי ההסכם הראשוני. עם זאת, ברטרייר גילה את קיומם של חיילים איטלקים שנמצאים כמשעבדים והתערב, מונע את יציאתו. קיסר מנליק שהמתין בסבלנות עשרה ימים להגעתו של המנגיש האיטלקי, הזדעזע כי האיטלים עכו"ם מביאים ליוש נוסף במכוון, מה שגרם לו עצב ניכר. החיילים האיטלקים הנבהלים, אשר לא היו בטוחים לגבי המשכיותם בשל העיכוב של המנגיש, הובאו לראש מזלקו. כדי לבצע את ההסכם הראשוני, ראש מזלקו הכריז כי, מאחר שהמייגור סלסה טרם הגיע, הוחלט כי יש להם להוציא אותם להורג. בכל זאת, קיסר מנליק, מנחה בפרק המוסרי שאין על השפעות האחרות, העניק להם אישור לחזור אל עמם. ראש מזלקו הורה להם להעביר לג'נרל ברטרייר כי אם אינו יכול לשלוח את המייגור סלסה, פילטר יכול להיות אלטרנטיבה. בעילותם, אם שניהם לא יגיעו, יש להודיע לו כי דם נוצרי ישופך ואז לשחררם.

ביום האחד עשר בפברואר, מיור סלזה, לאחר הפסד חשוב, הציע בקשת בלתיכפיה. הבקשה היא החדשה שלכת הסוגר בקשת הסכום הנכסף, ושחיבת האתיופים לשחרר כל הטריטוריות הנכבדות. הקיסר מנליק, נתן מהצעה כזאת, הביא מיור סלזה לחזר מהרה. ברטרייר, מקבל עמדה עלומה, הודיע באימצה קשה, הכריז קצת ירידות, וקבע כי נגמר הדיון ונדם כל צעדות דרפיים שהוזדקנו לו. זו כנגדו, רס סבחת ארגוי ודגזמר הגוש טפרי, אשר בעברו הצטרפו לאיטלים לאחר מרצות עם רס מנג'שא, הפרידו

עם הילם שש-מאות ונשבעו לנאמן לקיסר מנליק. מאורת עינים, כתכונני האיטלים בתנאי מערכה וצנועם, שפסו בדרך מצבים תכמין. לחרוץ, רס ול,

קרב עדווה (המלחמה השלישית, 1 במרץ 1896)

הכוחות האתיופים המאוצבים מסביב לעדווה החזיקו מעמדם בין ה-23 ל-28 בפברואר, בהכנה לקרב חשוב. במקביל, הזרם קמפיין תעמולתי אתיופי לעודד את האיטלקים לעזוב את מחנם. זה כלל גישה אסטרטגית שבה צבא אתיופי, במהלך מחפשי הציוד בכפרים, סיפק במכוון מידע שקרי למרגלים איטלקיים העובדים בסוד למען הקיסר מנליק.

כמה חיילים ביטו בפחדם מאורך המלחמה ומחששותיהם לגבי ארטילריה האיטלקית. בגלל כך חלק מהחיילים עזבו וחזרו לכפרים שלהם. בנוסף, ריב בין מלך גוג'אם לבין הקיסר מנליק הוביל את הראשון להחליט לחזור לגוג'אם עם צבאו. ראס מקונן דיווחו על התכוננתו למרד, וחלק ניכר מהצבא נסע לאקסום ציון לפסטיבל פסחא.

ב-28 בפברואר, הגנרל בריטיירי קיים ישיבה עם עמיתיו הגנרלים אלברטוני, ארימונדי, דבורמדה ואלנה. בריטיירי, מסקסם את עמיתיו על הקצבת המזון המוגבלה שלהם שתמשיך לארבעה ימים בלבד, הציע להם לפנות או להתקיף את צבא אתיופיה. ארבעת הגנרלים האחרים נגדו את המשלוח אל אסמרה, מבטאים רצון משותף לפעול נגד צבא אתיופיה ולנקום על ההכלאות הקודמות שלהם באמבאלג'ה ובמקלע. כתוצאה מכך, הם החליטו להתקוף את צבא אתיופיה ביום למחרת, ב-29 בפברואר.

העמדות האסטרטגיות של צבא אתיופיה באדווה היו כדלקמן: הקיסר מנליק, בליווי שומריו האימפריאליים, חנה על גבעות אבא גרימא, ולידו נחנקה האימפרטורית טאיטו וצבאה החזק של 5000 חיילים ותותחים. האימפרטורית טאיטו קיבלה תמיכה מקבוצת נשים, כולל זוודיטו מנליק, המספקת תחמושת, מים ועזרה לחיילים הפצועים. המלך טקלהימאנוט ו-12,000 חייליו היו ממוקמים בכיוון הימין של הקיסר מנליק, בעוד ראס מנגשה וראס אלולה, שפקדו 13,000 חיילים, חנו בקידאנה מיהרט. צבאו של ראס מקונה, ראס מיכאל וראס ולה תפס את העמדה האמצעית.

בפברואר 1896 - ערב הקרב 29.

בשעה 9:00 בערב ביום שבת, הגנרל בריטיירי, בתוך כיסוי החושך, ניהל את ארבע החטיבות שלו הכוללות 17,000 - 21:00 חיילים (10,600 איטלקים ו-7,000 מקומיים) בתקיפה על צבא אתיופיה בעדווה. התוכנית צפתה בזריקת ארבע החטיבות לארבע כיוונים, כשכל אחת מגיעה למיקומה המיוחזר לפני זריחת השמש. אך בין החשבה העמוקה, מפה מיושנת ומדריכי אריתראיים בשירותו של קיסר מנליק, קשה היה לעבור את הדרך.

02:30 - הצבא האיטלקי, בהנהגת הגנרלים בריטיירי וג'וזפה, הגיע להר אשאו בשעה 2:30 לפנות בוקר. על פי התוכנית, חטיבתו של הגנרל אלברטוני פנתה שמאלה לכיוון קידנה מהרת, בעוד חטיבתו של הגנרל דבורמדה פנתה ימינה, לכיוון הגבעה, וצבאו של ארימונדי נמצא במרכז.

04:00 - הגנרל אלברטוני, כפי שנודע לו, הוביל את חטיבתו לקידנה מהרת. אך המדריכים האריתראיים, העובדים בשירותו של - קיסר מנליק, התעקשו שעדיין רחוקים מהיעד, והובילו אותם למרחק נוסף של 4.5 מיילים. לאחר שעברו 2.5 מיילים, הם פתאום נתקלו בצבא של ראש אלולה, וכתוצאה מכך התרחש החלפת אש ראשונית. למרות הניסיונות של חטיבות אחרות לחנות קרוב אחת לשנייה, המפה המיושנת והמדריכים האריתראיים המוטעים הובילו אותן לשגיאה.

בשעות הראשונות של הבוקר, בעוד האיטלקים ניווטו בקרקעות אדוה, היה מקום נוכחותם של הקיסר מנליק, האימפרטורית טאיטו, המלך תקלהימאנוט וראשי השבטים האחרים בשירותי בוקר בכנסיית סנט מיכאל באדווה. חלק מההיסטוריונים טוענים כי הקיסר מנליק היה באוהל המלכותי, אך מלאך הגיע לכנסייה, מה שאימן על פתעת בוא האויב ותחילת ההתקפה. הרבנות צצה וקראה, "בניי, היום שפט אלוהים יגבו. תנו לך לקרב עבור דתכם ולמען הקיסר. שישאלך השם על עוונותיך. לאחר הברכה, הקהל המשיך להניח עיקולי הצליבה שניתנו על ידי האב

05:30 בבוקר - פלוגת הפרשים של שואה דיווחה לקיסר מנליק על נוכחות האויב באבא גרימא. הקיסר, יחד עם האימפרטורית **05:30** תאיטו והפלוגה של הפרשים, נסעו לאבא גרימא.

06:00 בבוקר - יחידות הסיור של הקיסר הוצבו בכל נקודת המצפן, מסקרות במפוקחות פעילות האויב ומעבירות מידע רלוונטי **06:00** להווייתו. אלברטוני, בליווי משלחתו של 4,500 חיילים, הגיע אל קידנה מחרת.

06:10 בבוקר - חילוף מתוך חטיבת אלברטוני שינה את מסלולו והתקדם באופן עצמאי. יחידה זו התקדמה ישירות למחנה הצבא **06:10** שבראשו עמד מלך טקלהיימנוט, מאובזרת בנשק מרהיב. מהלך האירועים פתח במהירות בנקודה זו.

06:15 בבוקר - הגנרל בריטיירי, הנמצא על הר אשאשו עם הצבא המשמר, שלח משלח לאיתור אלברטוני **06:15**.

07:15 בבוקר - בריטיירי, לאחר שידע על המרחק בין אלברטוני לארמונידי, ציין לדבורמדה לסייע לצבא המרכז מהכיוון השמאלי **07:15** עם זאת, דבורמדה פנה ימינה ונסע לעבר מרים שואתו, מרחק רב מהכוחות העיקריים. (אולי המלאך עבד גם לטובת הקיסר?)

ברגע זה, ראס מקונן וראס אלולה ניצלו את ההזדמנות להילחם נגד החטיבה הבודדת בפתח קרב פתוח. בראותם את יכולתו של אלברטוני נגד מלך טקלהיימנוט, אמפרטיס טייטו וראס מנגשה דחפו את הקיסר לשלוח את הצבא האימפריאלי החזק ביותר, שמונה עשרה אלף חיילים, נגד האיטלקים.

8:15 בבוקר - אלברטוני ביקש בדחיפות חיילים נוספים מבריטיירי **8:15**.

8:30 בבוקר - בנוסף לצבא האימפריאלי של 25,000 חיילים, נשלחו 3,000 חיילים נוספים בפקודתה של האימפרטורית טאיטו **8:30** לתקוף את אלברטוני.

9:00 בבוקר - הצבא האימפריאלי הנכבד, המפורסם באמיצותו ובהפחתתו של פחד, הפעיל התקפה על מעמדו של אלברטוני **9:00** וכבש אותו במהירות תוך חצי שעה בלבד. הכוחות האיטלקיים הנשארים ברחו מיד כדי להצטרף לגבורת הכוחות של ארימונדי במרחק של 2 מיילים מכאן.

בעוד שארימונדי היה מוקף בקרב עז, הצבא האימפריאלי, במרדף אחר הכוחות המתקדמים של אלברטוני, שברו בהם את המעמד שלו בהצלחה. לצערנו, ארימונדי מצא את עצמו בלתי מסוגל להבטיח ולשמור על המיקום האסטרטגי שלו.

9:15 בבוקר - צבא אתיופיה התקדם בכיוון של ארימונדי, מתעמת בקרב יד ליד **9:15**.

כאשר באריטירי הגיע לתיאטרון המלחמה יחד עם כוחות המילואים שלו, הוא רק ראה את ארימונדי מתעסק בקרב, ולא הצליח לזהות את נוכחות עמיתיו. מרחוק, באריטירי נפקח על התצפית וראה את חיילי אלברטוני מפוזרים בכל הכיוונים במערכה, בעוד תושבי האזור המקומיים פורצים בהתפלגות. אף על פי כן, מקום השהייה של דבורמדה נשאר מוסתר ממנו.

10:00 בבוקר - ראס מנגשה וראס מיכאל התקפו את מעמדו של ארימונדי מכיוון אחר, תוצאתו הייתה השמדתו של ארימונדי **10:00** וחייליו. צבא הקורנל גליאנו בצד השמאלי פזר גם הוא ונכחד במהירות על ידי צבא האימפריה.

11:30 בבוקר - בריטיירי וחייליו התעללו בקרב עם כוחות אתיופיים. לא מצליחים לעמוד בפני האתיופיים, בריטיירי הבין את **11:30** ההפסד הקרוב ואסף את החיילים הנוותרים, ברח לאדיגראט. חלק מהחיילים לא עצרו עד שהגיעו לגבול.

במשך ארבע שעות הקודמות, דאבורמדה היה מעורב בקרב עם כוחות האתיופים במריאם שוואטו. ללא שום הודעה - 14:00 מבריטיירי וללא שולחן אחורה, הוא הבין שאירוע חשוב התרחש. לכן, הוא החליט להתחיל משיכה אסטרטגית לעבר החזית הצפונית.

הקיסר מנליק, מודיע על התקדמות הקרב ומבין כי כולם חוץ מצבאו של דאבורמדה נכחדו, צווה את צבאו של ראש - 15:00 מיכאל, בעל 20,000 לוחמים ו-8,000 פרשים, לתקוף את כוחותיו של דאבורמדה, ולא לחמל על אף אחד.

האתיופים רדפו אחר האיטלקים הנשארים, גרמו לנפגעים ולאסורים עליהם עד לנפילת החשך. הקיסר מנליק, שחזר מאמבה גרימה לעדו לפני שקיעה, הוציא פקודה שאסור להרוג איטלקים אך צווה לאסורם.

אוירת גיל ושירי ניצחון מילאה את האוויר, מעוררת תענוג בלב הקיסר. לאחר שישבור את כך שהנפלים היו נוצרים, הוא צווה להפסיק את המחאות, ולהחליף את המטרה המלכותית האדומה במטרה שחורה. גשם כבד נוזל, וכשהאמפרטית קיבלה את שמות הגיבורים הנפלים, דמעות נזרקו לה מהעיניים. למרות הניצחון האתיופי, האצילים והצבא עמדו בהשתלשלות סמוכה, בעמדת עצובים מאוד על מותם של אזרחי המדינה.

בראשותו של הקיסר מנליק, האתיופים זכו בניצחון מרשים במלחמת עדוא נגד האיטלקים. הקונפליקט ראה את נפילתם של חיילי האיטלקים, בתוכם גנרלים כמו ארימונדי ודבורמדה, בעוד ש-700 נתפסו כשבויים, כולל הגנרל אלברטוני. לעומת 13,300 זאת, כוחות האתיופים סבלו מאובדן גדול, כאשר 20,000 הרגו ועוד 7,000 נפצעו.

בעקבות סיום המאבק, הקיסר מנליק נכנס למלאכת הקבורה של הנפלים והשקיע מאמץ מרבי לשחזור דמות של נורמליות. ב-2 באפריל 1896, שיגר מכתב אל ממשלות אירופה, מתאר בו את מעמדה הממושך של אתיופיה כמדינה ריבונית ועצמאית במכתב זה, פירט את המפתחות הראשוניים לסכסוך בעדווה, מבהיר כיצד איטליה, באמצעות השימוש בכוחה הצבאי, שואפת לספוג את שטחיה. לכן, נשפך כמות ניכרת של דם נצרי. עם זאת, אל נדיבנו, השמר על אומתנו מעולם, עומד בתמיכתנו ומוכן לנצח כל יריב שמתקרב.

בתקופה זו, נשלח מכתב נוסף אל מוזה שיפנה, שבו הקיסר העיר: "כתוצאה מגאונותם, הם נכנסו לקרב בעדווה ונכשלו. אני נמנע מלהתנגד בתהילתנו, וזאת מודע לך שבטחון האחרים הביא לשפיכת דם נצרי בלתי צדיקה."

אחרי הניצחון, הגיעו 15,000 חיילים איטלקים בראשותו של הגנרל בלדזרה למסאוה. מחפשים שלום, הם ביקשו פעמים רבות את שחרור האסירים. אך הקיסר מנליק, מודע לכוונותם המרמית, התעקש על ביטול רשמי של חוזה ווקלה לפני שישקול את השחרור.

עם ההכנות הושלמו, האסירים לשבויים והנשק שנתפס היו מוכנים להובלה לעיר הבירה.

הקיסר המנצח נכנס לעיר הבירה שלו.

בשובו המנצח לעיר הבירה שלו, הקיסר מנליק חזר עם צבאו ושבויים מלחמה ב־12 ביוני 1896, בדיוק 8 חודשים לאחר עזיבתו, הניצחונות. האוכלוסיה נאספה כדי להביע קבלת פנים חמה, ביטוי של התלהבות דרך קריאות לצבא, מחיאות כפיים, ותרועות בעוד הכומרים משמיעים שירי תהילה. לזכר האירוע, מקורבות הכנופיות שנועדו במקור לתקיפת אתיופיה על-ידי איטליה ונתפסו בעדווה, הופעלו מאה יריות.

אחרי החגיגה, שבוי המלחמה נחלקו לשונאי שונים לטיפול עד שיגורם פתרון בין אתיופיה ואיטליה. למרות התחננויות רבות מממשלת איטליה, הועברות דרך שליחים, וגם מכתב מהאפיפיור לאוליו ה-13 ביוני 1896, שבו הבקשתו של השחרור של השבויים, הקיסר מנליק נשאר נחוש. תשובתו לאפיפיור ב-3 באוקטובר 1896, הביעה הערכה על פני התעודות, אך ציין את הזוויות חיי אתיופיים בהגנת מדינתם כסיבה להחלטתו. עם זאת, הוא הבטיח טיפול ראוי לשבויים במהלך שביהם באתיופיה.

לאחר קבלת מודעות כי חייל מסוים נכנע לכאב בלתי ניתק בעקבות קריאת מכתב מאימו, הקריא מנליק קרא לחייל המתופקע כדי לשמוע את המכתב בנוכחותו. תוכן התקשורת האמאית היה מרגש. האם האבלה ביטאה, "אם ידעתי על מות בני, הייתי אבלה והייתי מתמודדת עם הכאב, כמו כל אם. אולם, אני מתביישת בכל עצורות על מקומך. הנחתי אותך בתחום מזון טוב, אך עכשיו אני לא יודעת על המזון המספק אותך. בני, אתה מבין את עומק האהבה שלי. בוטחת באל הקולט, מחכה בקוצר רוח ליום ההתאחדות שלנו. עד אז, ימי עוברים בהתפללות מתמדת בכנסיית מרים הקדושה, שם הדלקתי נר, מתפללת, ומתחננת אל השמים למענך. אני מתפללת מחרידה לשחרורך, ואני מתחננת לך להציג את התפילות שלך ממקום המסוים שבו אתה. בני היקר, התנהג באופן מוסרי והתמיד; אני מודעת להתאוותך אלי. תוכל להיות בטוח; דמעותי לא יהיו לריק; אנו נתאחד." הקיסר המנוחם "מתוך רגש עמוק בתפילה, נכנע לרגש ושפך דמעות. הוא פנה לשבוי, מצוין, "לך, אני נותן לך שחרור. דמעות אמך התווננו בעדך. לאחר מכן, השחרור יצא למסע אל אסמרה ומשם לאיטליה.

מכירה בכך ששחרור השבויים תלוי בביטול החוזה של וויצ'לה, ממשלת איטליה, ב-23 באוגוסט 1896, הכריזה באופן רשמי על ביטול החוזה הנ"ל. בו זמנית, הם אישרו את מעמדה של אתיופיה כמדינה עצמאית. לאחר מכן, בהוראתו של נגוסי מנליק, נכתב ונבצע מסמך מקיף הכולל תשעה פרקים בין שתי המדינות ב-26 באוקטובר 1896. באופן מיוחד, כחלק מההסדר, חייבה ממשלת איטליה לשלם פיצויים בסכום של 10 מיליון לירה לממשלת אתיופיה.

חשיבות הניצחון בעדווה

הפלא הנופל על הקהילה הגלובלית כאשר מדינת אפריקה הפילה את מערכת הכוח המזרחית היטב הכוננת של כוח אירופי הגביה את המוניטין של אתיופיה ושיקפה חוסר נוחות לאיטלקים. ניצחון בעדווה הניע אופטימיות בין אנשים המוכות במוסרות העבדות והשלטון הקולוניאלי. הוא הצביע על כך שבאמצעות מאמצים מתואמים, גם הם יכולים להתמודד עם כוח מתקרב ולהשתלט על מרדפים.

כתוב לציון יום הולדת ה-117 לעדווה.

בפברואר 2013